ההוא דהוה קא שכיב אמרו ליה אתתיה למאן אמר להו הזיא לכהנא רבה אמר (ו) **רבא מאי ניחוש לה הא אמר רב חייא בר אבא אמר ר' יוחנן בעל שאמר גרשתי את אשתי נאמן א"ל אביי והא** (ז)**כי אתא ר' יצחק בר יוסף אמר ר' יוחנן בעל שאמר גרשתי את אשתי אינו נאמן א"ל ולאו מי לא שנינהו כאן למפרע וכאן להבא** (ח)**ואשנויי ניקום ולסמוך א"ל רבא לרב נתן בר אמי** (ט)**אחוש לה ההוא דהוה מוחזק לן דלית ליה אחי ואמר בשעת מיתה דלית ליה אחי אמר רב יוסף מאי ליחוש לה חדא דמוחזק לן דלית ליה אחין ועוד הא אמר בשעת מיתה דלית ליה אמר ליה אביי** (י)**הא אמרי דאיכא עדים במדינת הים דידעי דאית ליה אחי השתא מיהת הא ליתנהו קמן לאו היינו דר' חנינא** (יא)**דאמר רבי חנינא עדים בצד אסתן ותאסר אמר ליה אביי אם הקלנו בשבויה** (יב) (משום דמנוולא נפשה לגבי שבאי) נקל **באשת איש א"ל רבא לרב נתן בר אמי** (יג)**חוש לה: זה אחי אינו נאמן:** (יד) **ואידך מאי קאמרי אי קאמרי אחונא הוא אמאי יטול עמו בחלקו ותו לא אלא דקא אמרי לאו אחינו הוא אימא סיפא נפלו לו נכסים ממקום אחר יירשו אחיו עמו** (טו)**הא אמרי ליה לאו אחונא הוא לא צריכא** (טז)**דקא אמרי אין אנו יודעין אמר** (יז)**רבא זאת אומרת** (יח)**מנה לי בידך** (יט)**והלה אומר איני יודע פטור אביי אמר לעולם**

הכוח דהוה קא שכיב. והיו לו אחין ולא כנין דמוחזק ליכם: **אמרו ליה אתתיה למאן.** זקוקה ליכוס לו מותרת לשוח: **הזיא לכהנא.** ולאו דוקא אלא שמותרת לכל אדם ואינה זקוקה ליכם ומיהו לכהנא אסיקא להא ע"י (ד) מנו דבעל שאמר גרשתי את אשתי נאמן מהימנינן (ה) כדמפרש ואזיל: **למאי ניחוש לה.** לאסרה לשוח: **הא"ל מייא כר אכא כו'.** והאי נמי הכי קאמר גרשתי את אשתי וחזיא לעלמא ומיהו לכהנא אסיקא להא לא פטרינן לה אלא בטענת גרשתי את אשתי וגרושה פסולה לכהן שהרי אינה נפטרת בטענת יש לי בנים להא מוחזק לן בגויה דאין לו בנים ואיהו לא טעין יש לי בנים דינהמניה ע"י מנו דאלי פטר לה בגנו הלכך הכי קאמר גרשתי את אשתי ונאמן הוא דאי בעי מגרש לה: **ואמן אשינוי כו'.** דלמא אמוראי נינהו דפליגי אליבא דר' יוחנן ואיכא למאן דאמר אינו נאמן אפילו לכהא דלא אמרינן מנו שהרי רגלים יש לדבר שלא גירשה לאם גירשה קלא הוה ליה למילתא כדאמרינן בהאשה שנתארמלה (ו): **מוש לה.** כאביי ותיאסר לשוח ומשום דאמר לעיל למאי ניחוש קאמר הכא דודאי איכא למיחש. ומהכא שמעינן דבעל שאמר גרשתי את אשתי אינו נאמן: **הכוח דהוה מוחזק לן.** בגויה דלית ליה אחי חזקה בעלמא בלא עדים וודעין היו בודאי דאין לו בנים ואי לא דמוחזק לן דלית ליה אחי היה לנו לאסרה לשוח מספק כיון דודאי אין לו בנים: **ועוד האמר בשעת מיתה כו'.** ואע"פ שאין לו בנים כיון דאמר אין לי אחים נאמן להתירה ואע"ג דמוחזק לן באחי נאמן להתירה מנו דאי בעי פטר לה בגיטא ומה לו לשקר כדאמרי' נמי לעיל דלף על גב דמוחזק לן באחי ואמר זה בני נאמן להתירה ומרע ליה לחזקה: **אמר ליה אביי הא אמרי.** בני העיר הזאת דאיכא עדים וגריכין אנו לחוש לדבריהם ולהמתין עד שנשמע מה בפי עדים: ומשני **השתא מיהת הא ליתנהו.** ואין לנו אלא מה שעינינו רואות: **לאו היינו.** דמקשינן בכתובות בפ' האשה שנתארמלה (כג.) גבי בתיה דמר שמואל דלשמביין ומקשינהו לארעא דישראל ואמרו נשביתי וטהורה אני ושרינהו רבי חנינא להנשא לכהנים ואמרי' והאיכא עדים במדינת הים שנטמאו ואמר ר' חנינא עדים בלד אסתן רוח לפוגית ומאסר בתמיה ומפרש התם דעדי טומאה אתמר: **אם הקילו בשבויה.** דהרבה הקילו בה חכמים במסכת כתובות דאפי' אשה ועד אחד נאמנין לומר טהורה וטעמא דבשביל שנתיימדה בין השבאין אין לנו לאסרה שהרי אפס אשה משמרת עצמה מזנות ומוקמה אחזקתה ואיסור קל הוא אם יגשאת לכהן: **נקל באשה אים.** בתמיה ל"דאיכא (ו) איסור חנק והרי היא בחזקת איסור עד עתה ולא תתירנה מספק כיון דאמרי אינשי דאיכא עדים במדינת הים שזקוקה ליכם: **דמנוולא נפשה לגבי שבאי** לא גרסינן ופירוש היה בספרים: **חוש לה.** כאביי ולא תגשא כלא חלילה: **דקאמרי אחינו הוא.** ומשום הכי קתני גבי נפלו לו נכסים ממקום אחר דכולן יורשין אותו: **ותו לא.** הלא עם כל אחיו יש לו ליטול: **דקאמרי אין אנו יודעין.** הלכך לא שקיל מיניהו מידי דאמרי ליה אייתי רליה וכשמת הן יורשין אותו מכח אחיהן הסי שמודה להן שאותו הספק אחיהן היה: **ואם אומרים כו'.** ופלוגתא היא בכמה מקומות בגמ' (ב"ק דף קיח.) דרב הונא ורב יהודה אמרי מייב ור"ג ור' יוחנן אמרי פטור וקיימא לן דפטור דהלכתא כרבי יוחנן מתכירוי (ב) וכרב נחמן בדיניי) אלא שיטבע שבועת היסת שאינו יודע. ומתניתין נמי האחד טוען בשביל אחיו הספק ממון יש לאחי בידכם והן אומרים אין אנו יודעין ואמרי' פטורין דאוקי ממונא בחזקת מריה: לעולם

דאיתמר (לעיל דף נב.) המוכר שור לחבירו ונמלא נגחן דאחזלינן בתר חזקה אפילו כנגד רובא ואין להאריך כאן: כל

חזיא לבהנא רבה. יש מוחקים רבה משום דלכל הפחות אלמנה היא ולא חזיא לכהן גדול ואומר ר"י דשפיר גרס רבה דהא אף לכהן הדיוט אסילא דהא מטעם שאמר גרשתיה היה ממיר ולא שהיה אומר שהיו לו בנים דא"כ היה נאמן כדמנן במתניתין דזה בני נאמן ומאי הוי מייתי עלה מילתא דר' יוחנן אלא הכי פירושו דמזיא לכהנא רבה כלומר אינה זקוקה ליבום שגרשתיה דמותרת לכל העולם ואפי' לכהן גדול מטעם זיקת יבמין וה"ר מנחם גרס חזיא לכהונה כלומר אינה זקוקה ליבם ומוחזרת לכהונה כי נשא לאכול בתרומה: ה"ג **הא** אמרי דאיכא סהדי במדינת הים דידעי דאית ליה אחי. וה"פ הא יש קול הכא שאומרים דאיכא עדים במדינת הים ול"ג והא איכא סהדי במדינת הים דאי ודאי דאיכא עדים במדינת הים ה"ל מאי קאמר השתא מיהת הא ליתנהו ואי בעי למימר שם לנו לחוש שמא יש עדים הא ודאי ליכא למיחש דהא תנן יש לי בנים נאמן וה"ה אין לי אחים נאמן דמגו דאי בעי פטר לה בגיטא וכן בפרק שני דכתובות (דף כג. ושם) על גמתיה דמר שמואל דאיתבייין ופריך הא אמרי איכא עדים במדינת הים אבל אי ליכא קול אין לנו לחוש מתלינו שמא יש עדים הא תנן התם

נשביתי וטהורה אני נאמנת:

אביי אמר לעולם חייב. (ו) וקשה דרב יהודה אדרב יהודה דבריה שור שנגח את הפרה (ב"ק דף מו. ושם) אמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי קומכוס אבל חכמים אומרים זה כלל גדול בדין המע"ה ומפרש התם דזה כלל גדול אפי' ניזק אומר ברי ומזיק אומר שמא אלמא לרב יהודה ברי ושמא לאו ברי עדיף וי"ל דוקא גבי מלוה אית ליה לרב יהודה דברי עדיף דהוי ברי חשוב דאם לא הלוהו לא היה מעיז פניו לומר מנה לי בידך שהרי הלוה יודע שלא הלוה ממנו כלום ושמא של לוה גרוע שהיה לו לידע אם הלוה לו לא הלוה ולכך מייב אבל גבי שור שנגח את הפרה דלא חשיב ברי של ניזק משום דיודע שהמזיק אינו יודע מתי ילדה קודם נגיחה או לאחר נגיחה לכך טוען ברי שיודע שלא יכחישנו המזיק ושמא של מזיק אינו גרוע כי אין לו לידע כי לא היה שם אבל קשה הא דאמר בפ"ק דכתובות (דף יב: ושם) אמר ליה אביי לרב יוסף הא דרב יהודה אמר מנה לי בידך והלה אומר איני יודע מייב דשמואל היא דפסיק התם כרבן גמליאל דנאמנת כשאמרה משארתני נאנסתי ונסתתפה שדהו והשתא הא אפילו רב יהודה מודה לשם דאינה נאמנת לפי שהבעל אינו יודע מתי נאנסה לא חשיב ברי אלה כי היא דניזק ומזיק (ב"מ דף קנו:) (ומיהו י"ל (ה) דהוה מצי למימר וליטעמיך) וכן ברים הבית והעלייה (ב"מ דף קנו: ושם) גבי אם היה מכיר מקלת אכנו נוטלן ומוקי לה דקאמר אינו יודע וקאמר לימא מיהו מיומתא דר"ג ור' יוחנן דאמרי מנה לי בידך והלה אומר אינו יודע פטור והשתא הא לרב יהודה נמי הוי מיומתא דמודה התם דפטור דהוי ברי גרוע משום דאידך אינו יודע אם היו שלו לפי שהרבה אבנים דומות זו לזו וי"ל דאביי דהכא לא מטוי מילוק בין ברי חשוב דמלוה לברי גרוע דהא קאמר הכא לעולם מייב ושאני הכא דכי מנה לאחר בידך דמי משמע דאם הוא עצמו היה אומר אחיך אני והוא אומר איני יודע יטול בחלקו אע"ג דהוי ברי גרוע דהם אינן יודעים אם יש להם אח במדינת הים אי לאו והשתא אתי שפיר דהכיא דכתובות אביי אמר לה והכיא דהכא והעלייה (שם) נמי דקאמר לימא מהוי מיומתא דר"ג משום דלאביי לא הוי מיומתא דרב יהודה הה כלל גדול בדין דרים פרק הפרה לא מוקי אביי לאיתויי אפילו ניזק אומר ברי ומזיק אומר שמא אלא מוקי להכי דאמר התם א"ג כי הא דאמרי' דאיכא דמאן אמר לחבירו מנה לי בידך והלה אומר איני יודע פטור אפי' משבועה:

מסורת הש"ס

(א) [נעיל קלד: ב) (ינמות לא:). ג) כתובות כב. קדושין יב:. ד) כס"ל מ"ו. ה) [נפמ"ם פוס: נעיין סה. ד"ה התם וכו' ל"ל רבה]. ו) [כ"ק קיח. ב"מ מ:. קנו: כתובות יב:]. ז) (כתובות מז: ליקט ד.]. ח) [מיוריכן יב.]. ט) גליון.

גליון הש"ס

גמ' **הא** הוש לה. עיין ב"ב פ"ב דכתובות דף לח ע"ב וע"ש. ונראה דהסכמון כדבר כי תוילים. אי דפירכת הש"ס מנא ידעינן דהוא אינו נאמן אף דבידו לאנן מדאמרי' הכא הוש לה. אי דהתליה בפלגותה אלא עדים לאו כלום היא כמו שנקבע בלא עדים ובריטב"א יגמות מפורש הכי: **רשב"ם** ד"ה נקל בר' **ראיבא** איסור (חזק) [חנן]. ק"ל הא יגמת מתיסר ת"ל ורק היא יגמה לשון תוס' דהוא רק לאו ומה ק"ל על תוס' יגמת דף נה ע"ב ד"ה והתנן:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רבה מאי ניחוש: (ב) שם אם הקלנו בשבויה נקל כל"ל ותיבה משום דמנוולא נפשה לגבי שבאי נמחק: (ג) שם ואיבעי מאי קאמרי אי דקאמרי אחונא הוא: (ד) **רשב"ם** ד"ה חזיא וכו' על ידי שאמר כל"ל ותיבות מנו דבעל נמחק: (ה) **באה"ד** מהימנינן ליה כדמפרש: (ו) ר"ה נקל נחמת פוס וכו' איסור חנק. ב"ב פע"ג דעכשיו אינה ת"ש ולכאה חנק כי אם לאו אלא דלא מהיום אלא אם הקלנו מ"מ מחמר דקדוס שמת כעלה היתה בחזקת ת"ל עדיין בחזקת אותו איסור עומדת וחכו לאיסור חנק לא חנק ממש רק איסור חנק שהיה בה לא נתחלף ממנה עד שנעשה מדיקת ובמה: (ז) **תוס'** ד"ה אבי וכו' חייב וא"ת וקשה דרב יהודה: (ח) **באה"ד** ומיהו י"ל **התם** דהוה מלי:

מוסף רש"י

בעל שאמר גרשתי את אשתי אינו נאמן. דאם אינה דגרשה קלא אית לה לאלמא הלכך לא אמרינן מה לי לשקר, דכמה לי לשקר בחקים עדים דמי (לעיל קלד:). **עדים בצד אסתן.** בלד לפון. מלפון זכר ילמה (חיוב לו) מתרגם מדאסתנא (בתובות כג.) רוח לפונית. ותיגן כלים ומעילים. **ותאסר,** כתמיה (קדושין יב.). **והלה אומר איני יודע פטור.** תלמה, ומכל מקום משמעינן ליה שבועת היסת בכן הוא דדכריו שאינו יודע שהוא חייב לו (בתובות יב: ב"מ קיח.) דלא עדיף שהא מנה, דהא לא נמי הה שעון לה ליה אין לך בידי כלום הוי משמעינן ליה שבועת היסת (ב"מ שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com